

Projektując nowy system edukacji...

Edukacja oczami nauczyciela

Raport z ankiety

EDU

2023

Słowem wstępu

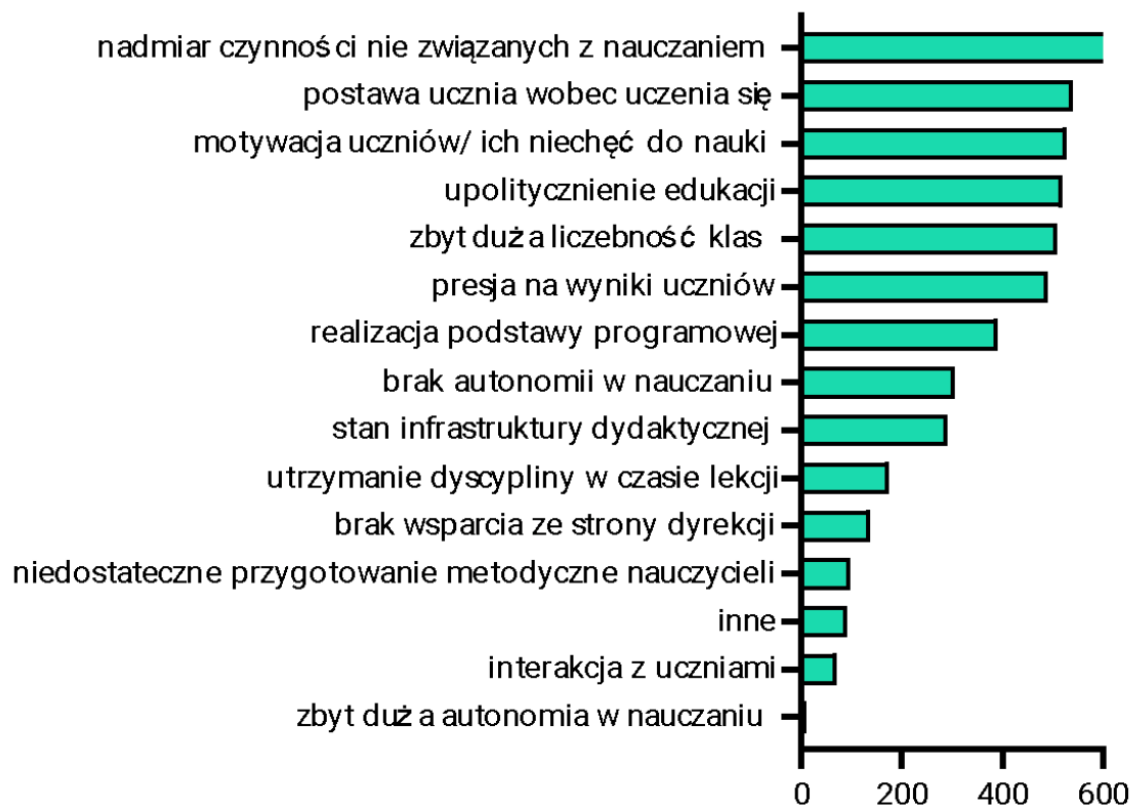
Edukacja stanowi istotny filar rozwoju społeczeństwa, a nauczyciele pełnią kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości naszej młodzieży. Aby lepiej zrozumieć wyzwania, które stoją przed edukacją i nauczycielami w dzisiejszych czasach, przeprowadziliśmy ankietę, której celem było uchwycenie perspektywy nauczycieli w kontekście zmieniającego się środowiska edukacyjnego.

Niniejszy raport opiera się na wynikach badania, w którym uczestniczyli nauczyciele z różnych placówek edukacyjnych. Badając ich doświadczenia, refleksje i opinie, zgłębiliśmy ważne aspekty związane z wyzwaniem nauczania w erze dynamicznie rozwijających się technologii, zmieniających się oczekiwań społeczeństwa oraz ewoluujących metod edukacyjnych.

Dzięki tym badaniom, mamy nadzieję rzucić światło na perspektywę nauczycieli, której często brakuje w szeroko dyskutowanych debatach na temat edukacji. Poprzez wskazanie na trudności, z jakimi nauczyciele borykają się na co dzień, będziemy mogli lepiej zrozumieć, jakie zmiany są potrzebne w systemie edukacyjnym, aby wspierać i motywować tych, którzy wpływają na kształtowanie młodych umysłów.

Zapraszamy do zapoznania się z tym raportem, który daje głos nauczycielom i pozwala spojrzeć na edukację oczami tych, którzy są jej nieodłącznymi częściami. Dzięki zrozumieniu ich punktu widzenia, staramy się przyczynić do budowy lepszego, bardziej efektywnego i bardziej zaangażowanego systemu edukacyjnego, który służy rozwojowi i przyszłości naszych uczniów.

Co stanowi dla Ciebie największe wyzwanie w nauczaniu?

Raport oparty na zebranych danych wskazuje na szereg istotnych problemów i wyzwań, które wpływają na jakość i efektywność procesu edukacyjnego.

Jednym z głównych zagadnień wskazywanych przez nauczycieli jest nadmiar czynności niezwiązanych bezpośrednio z nauczaniem, którymi nauczyciele są obarczeni. Obowiązki administracyjne, biurokracja oraz zadania pozalekcyjne pochłaniają czas, który powinien być skupiony na przygotowaniu i prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Uważa tak 76% ankietowanych.

Postawa ucznia wobec nauki oraz motywacja uczniów stanowią kolejne istotne punkty analizy. Ponad 67% nauczycieli uważa, że wielu uczniów wykazuje brak entuzjazmu do nauki.

Według prawie 65% ankietowanych nauczycieli, jednym z problemów, które wpływają na jakość edukacji, jest upolitycznienie systemu edukacyjnego.

Zbyt duża liczebność klas jest kolejnym wyzwaniem, z którym borykają się nauczyciele. Tego zdania jest 2/3 badanych.

Presja na wyniki uczniów, związana z ocenami i egzaminami, może negatywnie wpływać na atmosferę w szkole oraz nauczanie - uważa tak 61% nauczycieli biorących udział w badaniu.

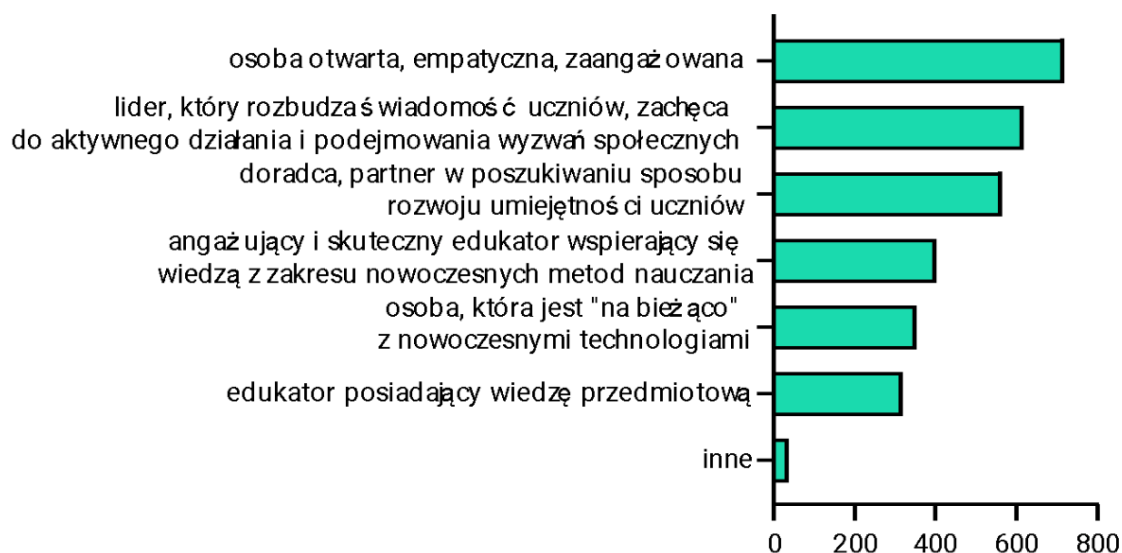
Prawie połowa ankietowanych nauczycieli odczuwa presję, by ściśle trzymać się wytycznych programowych. Brak autonomii w nauczaniu to problem, który zauważa 38% ankietowanych. Natomiast 36% nauczycieli uważa, że stan infrastruktury dydaktycznej jest kluczowym czynnikiem wpływającym na jakość lekcji.

Co piąty nauczyciel ocenia, że utrzymanie dyscypliny w czasie lekcji jest wyzwaniem. Brak wsparcia ze strony dyrekcji oraz niedostateczne przygotowanie metodyczne nauczycieli stanowią dodatkowe aspekty, które mogą negatywnie wpływać na jakość nauczania i motywację nauczycieli do pracy.

Nauczyciele stawiają czoła wielu wyzwaniom w swojej pracy. Problem nadmiernych obowiązków, relacji z uczniami, motywacji do nauki oraz wpływu polityki na edukację wydają się dominować. Wskazane obszary wymagają indywidualnego podejścia i rozwoju strategii, które pomogą nauczycielom skutecznie przeciwdziałać tym wyzwaniom.

Zapytaliśmy...

Twoim zdaniem, nowoczesny nauczyciel to: ...

Wyniki ankiety jednoznacznie ukazują, że osoba otwarta, empatyczna i zaangażowana wzbudza pozytywne emocje i jest kluczowym elementem skutecznego nauczania - tę odpowiedź wybrało 90% ankietowanych.

Natomiast według 3/4 badanych nowoczesny nauczyciel powinien pełnić rolę lidera, który inspiruje i rozbudza świadomość uczniów. Jego zdolność zachęcania uczniów do aktywnego działania i podejmowania wyzwań społecznych jest kluczowym aspektem tworzenia zaangażowanego i aktywnego środowiska edukacyjnego.

Ponadto, wyniki ankiety wykazały, że 70% uczestników podkreśla rolę nauczyciela jako doradcy i partnera w poszukiwaniu sposobów rozwoju umiejętności uczniów.

Zapytaliśmy...

Twoim zdaniem, nowoczesny nauczyciel to: ...

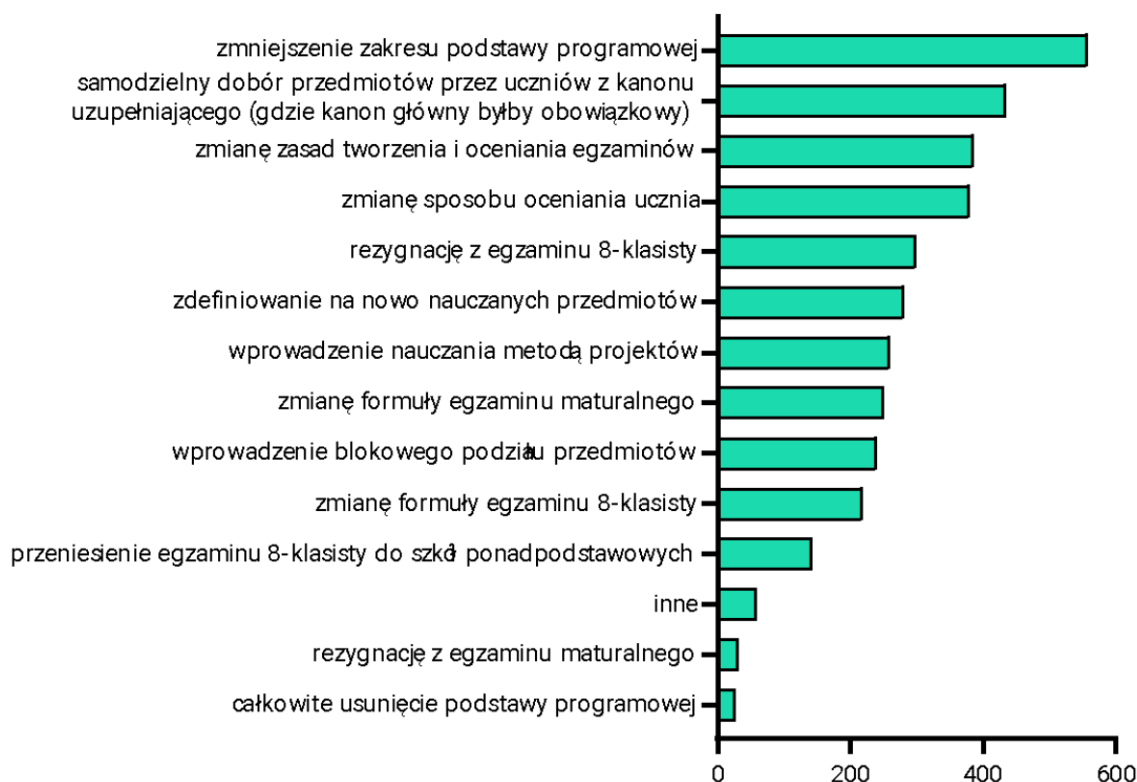
Angażujący i skuteczny edukator, korzystający z wiedzy z zakresu nowoczesnych metod nauczania, został uznany przez połowę ankietowanych za niezwykle istotny w procesie edukacyjnym.

Wyniki ankiety wyraźnie wskazują, że nauczyciel, który jest "na bieżąco" z nowoczesnymi technologiami, ma pozytywny wpływ na proces edukacyjny - uważa tak 44% osób biorących udział w badaniu.

Ostatecznie raport potwierdza, że edukatorzy posiadający bogatą wiedzę przedmiotową są niezbędnym elementem skutecznego nauczania. Ich głęboka świadomość w danej dziedzinie umożliwia przekazywanie rzetelnej i kompleksowej wiedzy, inspirując uczniów do poszerzania swoich horyzontów.

Podsumowując, wyniki raportu jasno wskazują, że nauczyciele posiadający te pozytywne cechy stanowią kluczową siłę napędową w procesie edukacyjnym. Ich rola jako liderów, doradców, partnerów i edukatorów, wspierających się nowoczesnymi technologiami i wiedzą przedmiotową, jest niezastąpiona w kształtowaniu przyszłości naszych uczniów.

Co warto uwzględnić przy projektowaniu nowego powszechnego systemu oświaty?

69,5% respondentów sugeruje, że redukcja zakresu programu nauczania może pozwolić na bardziej skoncentrowane przekazywanie wiedzy, co w efekcie może poprawić efektywność procesu edukacyjnego.

54% ankietowanych uważa, że propozycja umożliwienia uczniom wyboru dodatkowych przedmiotów z kanonu uzupełniającego, gdzie kanon główny byłby obowiązkowy, może pozwolić na większą personalizację nauczania.

48% ankietowanych sugeruje, że konieczna jest zmiana zasad tworzenia i oceniania egzaminów.

Co warto uwzględnić przy projektowaniu nowego powszechnego systemu oświaty?

Wprowadzenie alternatywnych metod oceniania może pozwolić na lepsze odzwierciedlenie rzeczywistych osiągnięć ucznia - uważa tak 47% nauczycieli.

Z kolei 37% respondentów jest zdania, że należy zrezygnować z egzaminu 8-klasisty.

Przemyślane zdefiniowanie przedmiotów nauczania sugeruje 35% ankietowanych.

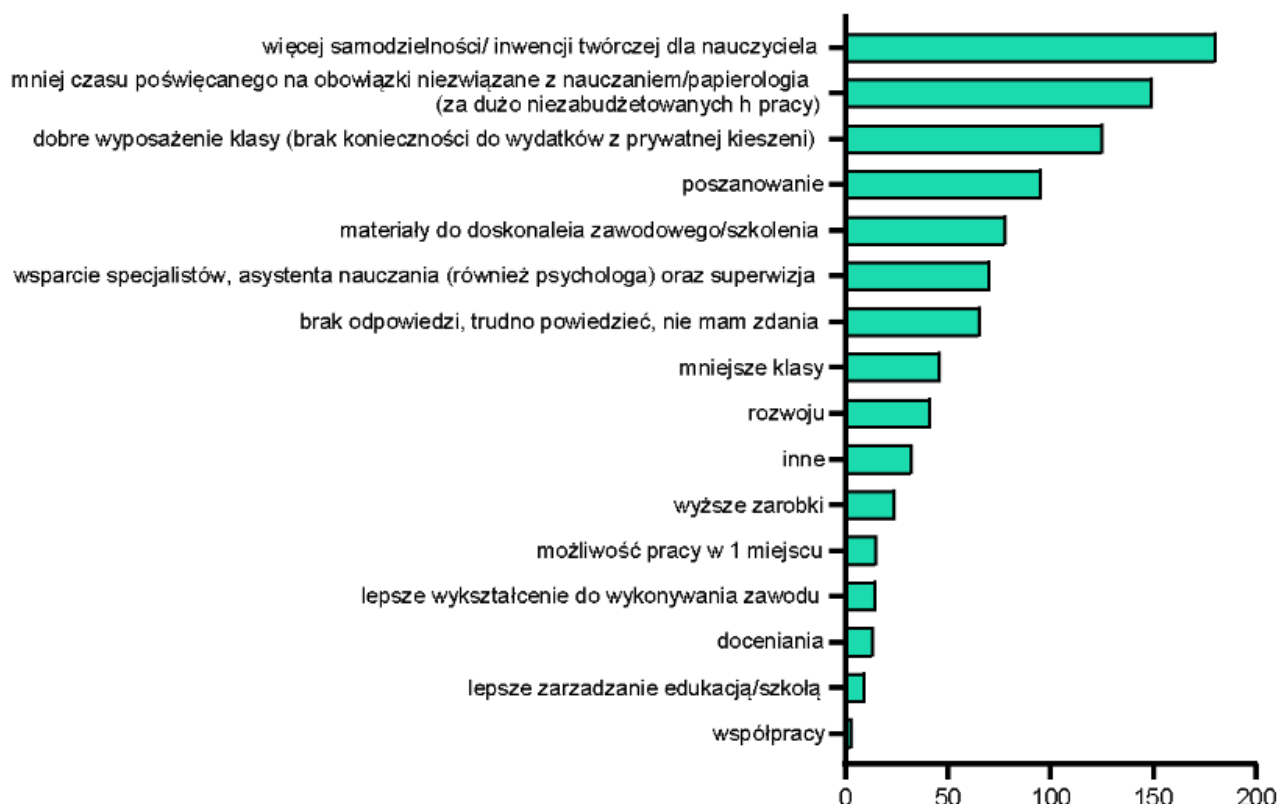
Metoda projektów może pozwolić na bardziej praktyczne podejście do nauki i tę zmianę rekomenduje 32,5% badanych.

Co trzeci ankietowany nauczyciel uważa, że potrzebna jest zmiana formuły egzaminu maturalnego. Niecałe 30% nauczycieli chciałoby wprowadzenia blokowego podziału przedmiotów.

Co piąty ankietowany zaleca przeniesienie egzaminu 8-klasisty do szkół ponadpodstawowych.

Podsumowując, wyniki ankiety sugerują potrzebę przemyślanej reformy edukacyjnej, która uwzględni różnorodne sugestie uczestników i pozwoli na stworzenie nowoczesnego, efektywnego i dostosowanego do współczesnych wyzwań systemu oświaty.

Jakie potrzeby powinny zostać uwzględnione w projektowaniu nowego systemu edukacji powszechnej?

Nauczyciele wskazują na potrzebę większej samodzielności i inwencji dla nauczycieli. Oczekują więcej zaufania i autonomii, przede wszystkim w doborze materiału. Postulują, aby to nauczyciel mógł dostosować ilość i sposób przekazywania informacji do grupy uczniów.

Nauczyciele potrzebują zwiększenia rangi zawodu nauczyciela, wyższych zarobków oraz odpowiedniego przygotowania zawodowego. Chcieliby mieć możliwość doskonalenia zawodowego oraz dostęp do specjalistów i pomocy w prowadzeniu zajęć.

Ważne jest, aby nauczanie odbywało się w godnych i dostosowanych do potrzeb warunkach. Stąd nauczyciele podnoszą potrzebę zwiększenia środków na zaplecze dydaktyczne, infrastrukturę i szeroko pojęte wsparcie.

Zauważają też potrzebę zmniejszenia biurokracji i wymagań niezwiązanych z procesem nauczania. Chcieliby, aby doceniano i szanowane ich pracę.

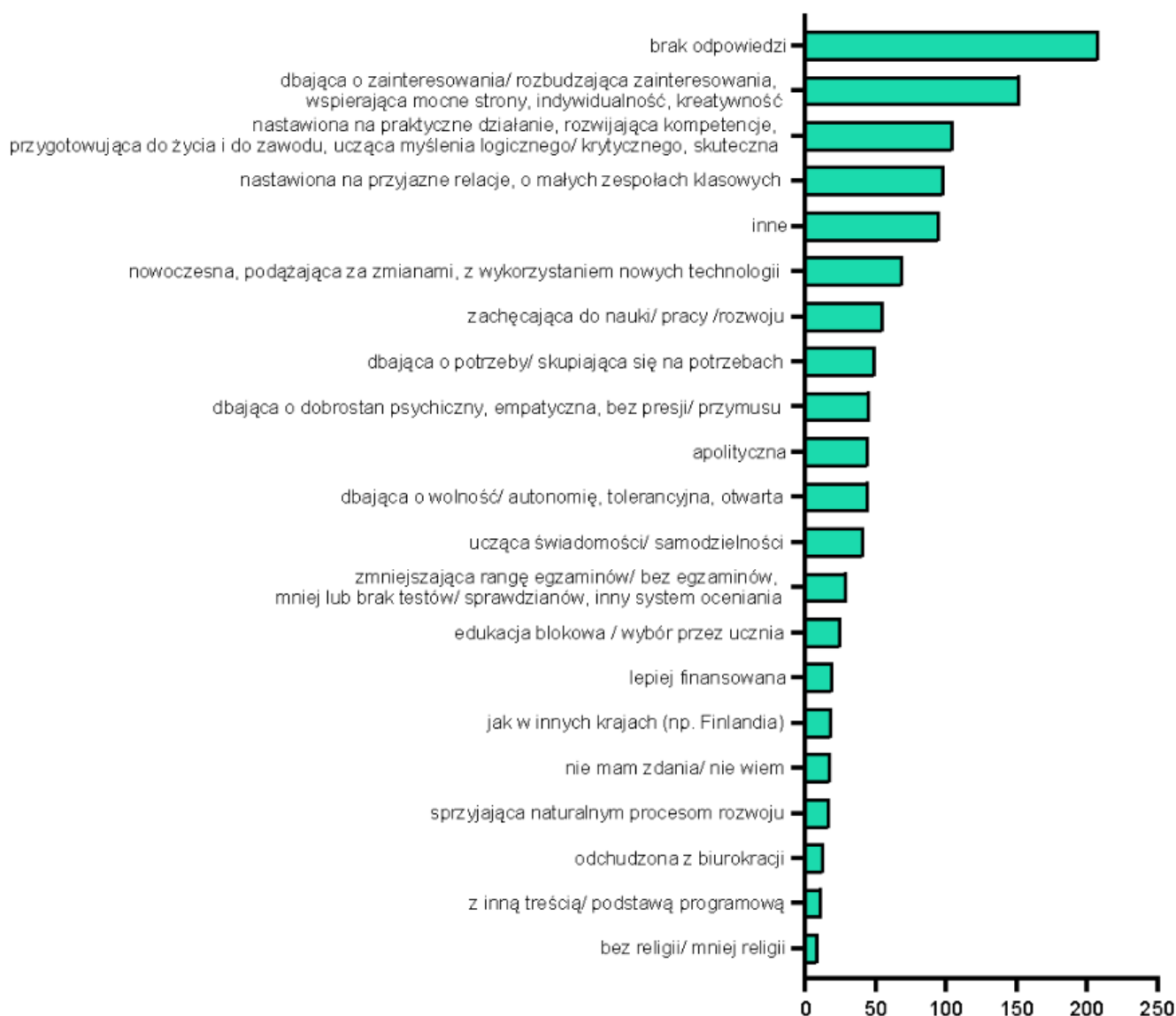
Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Przede wszystkim wynagrodzenie adekwatne do stanowiska, poziomu odpowiedzialności i wykształcenia.**
- **Więcej przestrzeni na swobodne tworzenie projektów z dziećmi.**
- **Komfort pracy i dostępność do materiałów (komputer w szkole do dyspozycji nauczyciela, dostęp do drukarki, materiałów dodatkowych - w szkole i ze szkolnych funduszy, a nie z prywatnych środków nauczycieli - np. zakup papieru ksero i tuszu do wydruku WOPFU i innej dokumentacji).**
- **Cudownym byłoby, gdyby nauczyciele nie musieli pracować w kilku placówkach na raz... Ale to już raczej tak w sferze marzeń.**

Gdybyś miała (miał) opisać, jakiej edukacji powszechnej chciałabyś (chciałbyś) w Polsce, jak by to brzmiało?

Nauczyciele wyobrażają sobie szkołę jako miejsce, które pozwala na rozwijanie potencjału, talentów, zainteresowań uczniów. Edukacja według nich powinna dawać praktyczną wiedzę i kompetencje, które młodzi ludzie będą mogli wykorzystać w życiu osobistym i zawodowym. Powinna także sprzyjać budowaniu dobrych relacji.

Nauczyciele chcieliby edukacji, która dba o dobrostan uczniów, realizuje potrzebę autonomii i samoświadomości. Do tego widzą potrzebę wykorzystania wiedzy o naturalnych procesach uczenia się i rozwoju. Zwracają również uwagę na aspekt wykorzystania nowoczesnych technologii.

Istotne wydaje się także, że niemal 20% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, lub nie ma zdania.

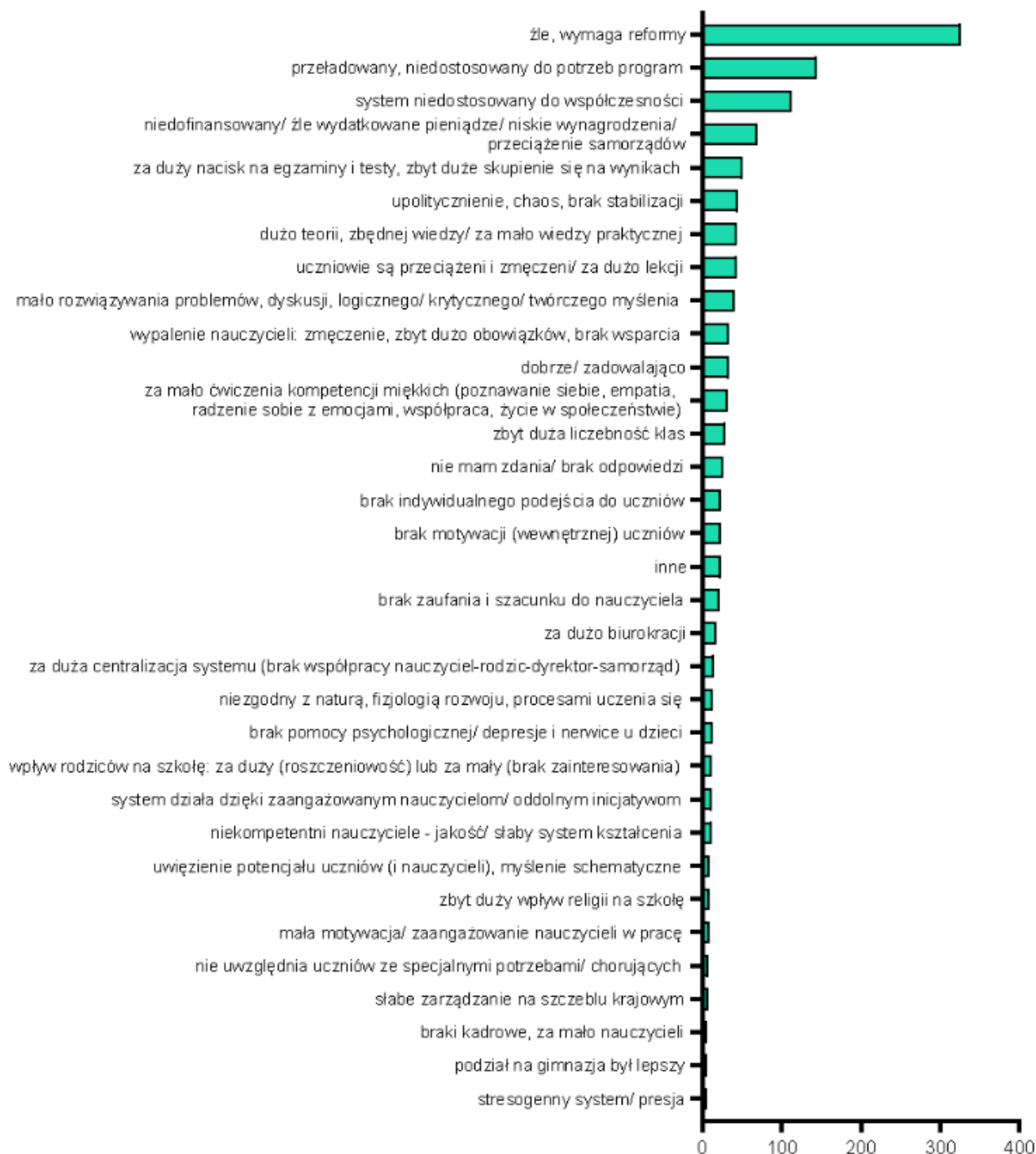
Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Edukacji, dzięki której uczeń uczy się: umiejętności rozwiązywania problemów i ich wykorzystania w życiu, samodzielności, kultury osobistej, kultury szerokokopijnej, odpowiedzialności obywatelskiej, myślenia, kreatywności. Szkoły powinny dawać uczniom możliwość uczenia się konkretnych zawodów, żeby uczeń po skończeniu szkoły mógł być rzetelnym pracownikiem przygotowanym do czekających go zadań.**
- **Otwartej, wspierającej, odnoszącej się do realiów współczesnego życia i przyszłości.**
- **Wspierającej dziecko. Dbającej o dobrostan psychiczny. Uczenia się dla samych siebie a nie dla wyników egzaminów.**

Jak postrzegasz stan systemu edukacji powszechnej w Polsce?

Ogólny obraz systemu edukacji w opinii **nauczycieli** wygląda źle. Nauczyciele są zdania, że wymaga on reformy. Podstawowe problemy to niedostosowanie polskiej edukacji do wymogów współczesnego świata, przeładowany materiał, oraz niewystarczające finansowanie.

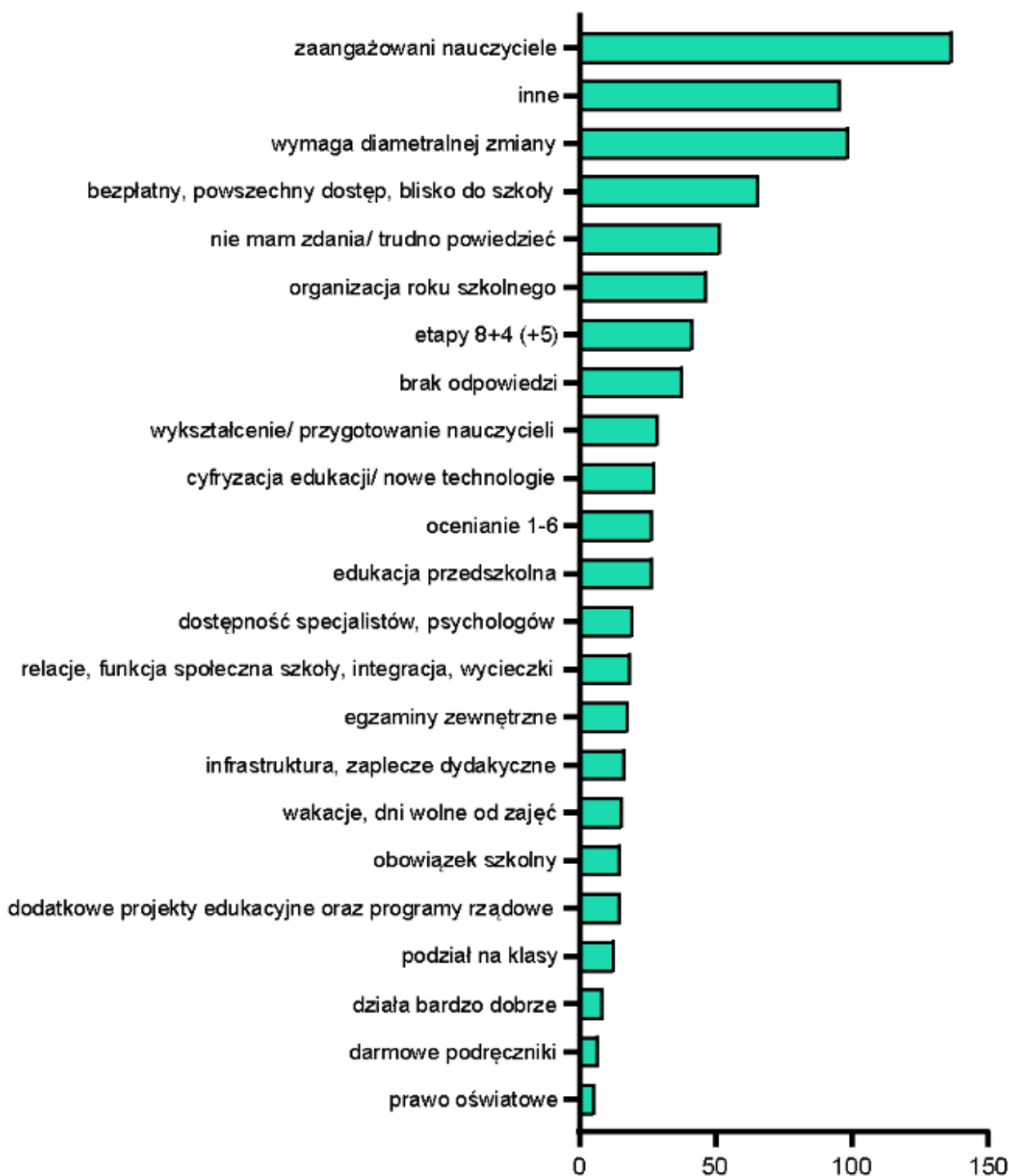
Nauczyciele uważają, że za dużo jest teorii, schematycznego myślenia i uczenia pamięciowego, a za mało rozwijania kompetencji miękkich i praktycznego rozwiązywania problemów. Przeładowany program jest przestarzały i niedostosowany do potrzeb. Uczniowie mają za mało czasu wolnego, nie bierze pod uwagę potrzeb fizjologicznych i naturalnego procesu uczenia się.

Zwracają także uwagę na upolitycznienie systemu edukacji, słabe zarządzanie, źle zorganizowany system finansowania, niskie wynagrodzenia, za dużo biurokracji i zbyt dużą liczebność klas.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Tu potrzeba zmian. Ten system jest przestarzały. Nie przystaje do teraźniejszości. Nie przygotowuje młodych ludzi do przyszłości.**
- **Zbyt liczne klasy, brak możliwości indywidualnego podejścia do ucznia, brak czasu na rozmowę i rozwiązywanie problemów.**
- **Niedostosowany do faktycznych potrzeb uczniów, sprawdza możliwości poznawcze i pamięć i nic więcej.**
- **Przeładowany program, biurokracja zabiera dużo czasu, który powinien być poświęcony uczniom.**
- **Egzaminy w obecnej formie zmuszają uczniów do schematycznego myślenia. Testy maturalne i 8-klasisty niczego nie mierzą.**
- **Ciągły brak funduszy na wszystko i przynoszenie przez rodziców środków czystości, materiałów biurowych i innych rzeczy, na które nie ma pieniędzy**
- **Brak wsparcia ze strony kuratorów.**

Co oceniasz w obecnym systemie edukacji powszechnej jako dobre?

Nauczyciele szukając pozytywów na temat polskiego systemu edukacji docenili i na pierwszym miejscu wyróżnili zaangażowanych nauczycieli. Ponadto zauważają fakt, że nasz system jest powszechny, bezpłatny i zapewnia dostęp do szkoły dla każdego.

Kolejne walory systemu, które zostały zauważone to organizacja roku szkolnego (wakacje, ferie, okres nauki) i obecny podział szkół na 8-letnią szkołę podstawową i 4/5-letnią szkołę ponadpodstawową (zniesienie gimnazjów).

Blisko 12 % respondentów wyraziło opinię, że w tym systemie nie ma niczego dobrego i wymaga on diametralnej zmiany. Natomiast ponad 10% nauczycieli nie potrafiło wskazać pozytywnych aspektów polskiego systemu edukacji. W rezultacie niemal co czwarty ankietowany nauczyciel nie widzi dobrych stron w obecnym systemie edukacji powszechnej.

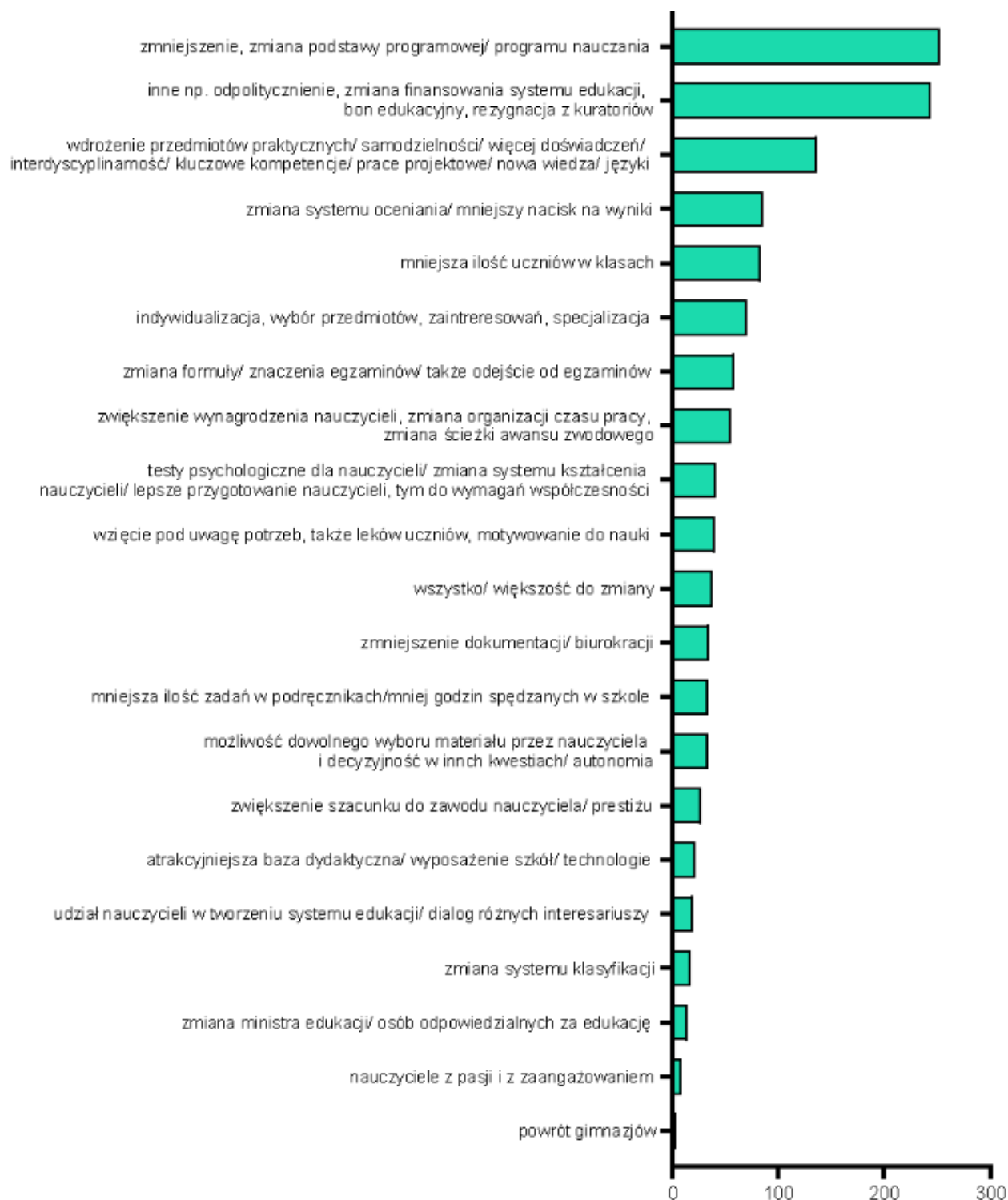
Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Bardzo dobrze funkcjonują szkoły specjalne. W nich praca wygląda inaczej, jest nastawiona na potrzeby ucznia.**
- **Margines wolności, jaki ma każda placówka w projektowaniu swojego stylu nauczania oraz jaki ma każdy nauczyciel w doborze metod pracy czy materiałów.**
- **Większość nauczycieli się stara i ma poczucie odpowiedzialności; kadra ma liczne kwalifikacje jednak niekoniecznie są one w pełni i sprawnie wykorzystywane.**
- **Jest "darmowa", powszechna; względnie wyrównuje szanse.**
- **Możliwość realizowania pasji i zainteresowań na kołach przedmiotowych. WAKACJE.**
- **Brak ocen numerycznych na poziomie klas 0-3, swoboda doboru pomocy naukowych/podręczników, autonomia nauczyciela podczas lekcji, współpraca z instytucjami zewnętrznymi, Erasmus+, etwinning.**

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?

Nauczyciele oczekują zmiany w podstawie programowej i programie nauczania. Widzą potrzebę wdrożenia przedmiotów praktycznych, uczenia poprzez doświadczenia, interdyscyplinarnego łączenia przedmiotów, postawienia na kluczowe kompetencje przyszłości oraz współpracy w projektach.

Nauczyciele chcieliby zmiany organizacji i finansowania obecnego systemu nauczania, jednak w tym obszarze nie ma spójnej wizji, jak miałyby to wyglądać. Nauczyciele proponowali różnorodne rozwiązania, które miałyby zwiększyć wybór form i metod nauczania, autonomię zarówno dla edukatorów, jak i edukowanych, oraz wpłynąć na odpolitycznienie szkolnictwa.

Nauczyciele chcieliby wraz z innymi interesariuszami współtworzyć nowy system edukacji.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Poprawa bazy dydaktycznej i technologicznej w zakresie pomocy przydatnych w nauczaniu, brak rejestracji czasu pracy pedagoga/nauczyciela (bardzo często przekracza on 40 godz/tydz + ciągła dyspozycyjność) i niskie wynagrodzenie, trudność w określeniu specyfiki i czasu poświęconej pracy na stanowisku dydaktyka (tu też zróżnicowanie-czy np. polonista, matematyk czy wuefista) i np. pracownika z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (pedagoga lub psychologa)**
- **Szkoła powinna uczyć uczniów myślenia, a nie bezmyślnego uzupełniania testów.**
- **Wyposażenie szkół w nowoczesne technologie, i przygotowanie nauczycieli, by umieli z nich efektywnie korzystać.**
- **Szkoły powinny mieć większe możliwości egzekwowania wymagań, czy zasad które w szkole obowiązują, jak na przykład wyglądu uczniów, czy obowiązku szkolnego.**

Podsumowanie

Niniejszy raport stanowi głos i refleksje tych, którzy są nie tylko obserwatorami, lecz także czynnymi uczestnikami procesu edukacyjnego. Głębokie wnioski i perspektywy, które przedstawili nauczyciele, rzucają światło na kluczowe aspekty współczesnego systemu edukacyjnego, wymagające uwagi, analizy i dalszych działań.

Jako nauczyciele, stają Państwo w centrum kształtowania przyszłości naszych uczniów. Wasza praca, zaangażowanie i spostrzeżenia są niezmiennie cenne dla doskonalenia systemu edukacji. Wyniki tej ankiety pokazują, że edukacja to nie tylko nauka, lecz proces skomplikowany, zależny od wielu czynników i relacji. Działania podejmowane w świetle tych wyników będą miały wpływ na rozwijanie umiejętności, aspiracji i możliwości naszych uczniów.

Rozpoznamy wyzwania, które wybrzmiały z Państwa odpowiedzi: od presji na wyniki egzaminacyjne, po potrzebę wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Wskazania te pozostaną punktem odniesienia w planowaniu strategicznym oraz decyzjach podejmowanych na poziomie instytucjonalnym i systemowym.

Jesteśmy głęboko wdzięczni za udział w tej ankiecie, za szczerość w wyrażaniu opinii i za zaangażowanie w kształtowanie przyszłości edukacji. Wasze głosy są naszą inspiracją do kontynuowania wysiłków na rzecz tworzenia lepszej, bardziej dostępnej i zrównoważonej edukacji.

Wspólnie, jako nauczyciele, rodzice, decydenci edukacyjni i społeczeństwo, tworzymy tkankę społeczną i intelektualną naszej przyszłości. Dzięki Państwa zaangażowaniu, nasza edukacyjna podróż nabiera kierunku i głębokiego znaczenia.